

Riktlinjer för enhet arbete och försörjning

Program

Policy

Plan

» Riktlinjer

Regler

Beslutad av Socialnämnden 1 oktober 2026,

§ 89/26. Dnr SON2026.0095

Dokumenttyp: Riktlinje

Dokumentet gäller för: Enhet arbete och försörjning

Diarienummer: SON2026.0095

Reviderad: -

Giltighetstid: Tills vidare

Tidpunkt för aktualitetsprövning: En gång per mandatperiod

Aktualitetsprövad: -

Dokumentansvarig: Enhetschef

Andra tillhörande dokument/relaterade styrdokument: -

Innehåll

Syfte.....	5
Rättslig grund.....	5
Insatser fört ekonomiska behov.....	5
Förutsättningar för försörjningsstöd.....	6
Försörjningsansvar för makar, registrerade partners, sammanboende och föräldrar	6
Skyldighet att stå till arbetsmarknadens förfogande	7
Skyldighet att delta i praktik eller aktivitet	7
Kommunens yttersta ansvar	7
Aktivitetskrav.....	8
Undantag från att delta i aktiviteter	8
Individuell handlingsplan.....	8
Omfattning av aktivitetskravet	9
Barn i hushållet.....	9
Anvisning till deltagande utöver 12 kap 4a§.....	10
Arbetslivsinriktad rehabilitering	10
Uppehåll i aktiviteter	10
Nedsättning eller avslag på fortsatt försörjningsstöd.....	10
Socialnämnden ansvarar för att det finns aktiviteter.....	11
Barns rättigheter.....	11
Barns och skolungdomars inkomster.....	11
Anmäla oro för barn	12
Försörjningsstöd	12
Riksnorm	12
Kostnader utanför riksnorm.....	13
Livsföring i övrigt	13
Avvikelser från riksnormen.....	13
Beräkna till ett högre belopp	13
Försörjningsstöd ska inte beräknas till högre belopp	14
Beräkning enskilda fall barn- och skolungdomar.....	14
Skäl för beräkning av riksnormen till ett lägre belopp.....	14
Inkomster och tillgångar	14
Inkomster och tillgångar som ska beaktas	15

Inkomster och tillgångar som inte påverkar beräkning av försörjningsstöd.....	17
Tillgångar.....	18
Fordonsinnehav	19
Fastighet och bostadsrätt	19
Ekonomiskt bistånd till särskilda kostnader	20
Boendekostnader	20
Krav på byte av bostad	20
Fördyrade boendekostnader	21
Boendekostnad ungdomar	21
Kostnad för boende i andrahandsuthyrning	22
Elkostnader	22
Hemförsäkring	23
Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa	23
Internet.....	23
Kommunala avgifter	24
Barnomsorgsavgift	24
Hemtjänstavgift.....	24
Resor	24
Arbetsresor	24
Övriga resor	25
Hälso- och sjukvård	25
Läkarvård	25
Sjukhusvård	26
Medicin	26
Umgängeskostnader och resor	27
Umgängeskostnad	27
Umgängesresor	27
Tandvård.....	28
Glasögon	28
Flyttkostnader	29
Hemutrustning.....	30
Grundutrustning	30
Kompletterande hemutrustning	31
Hemutrustning för nyanlända och flyktingar	31
Spädbarnsutrustning	31

Hyresskulder	32
Bistånd till hyresskuld enligt 12 kap 1 § SoL.....	32
Bistånd till hyresskuld enligt 12 kap 2 § SoL.....	33
Övriga skulder och skuldsanering	33
Bistånd till skulder enligt 12 kap 1 § SoL.....	33
Bistånd till skulder enligt 12 kap 2 § SoL.....	34
Skuldsanering	34
Rekreation/semester	35
Semester för de som ingår i aktivitetskrav.....	35
Begravning och begravningskostnader.....	35
Asylsökande m.fl. som avlider.....	37
Resor i samband med begravning.....	38
Återkrav av ekonomiskt bistånd.....	38
Särskilda grupper och övriga biståndsinsatser	39
Studerande	39
Egna företagare	40
Utländska medborgare.....	41
Den som inte lagligen vistas i Sverige.....	41
Brottsoffer och våld i nära relation	41
Ekonomiskt bistånd vid våldsutsatthet.....	41
Våld mot barn	42
Ekonomiska avtal för bostad.....	42
Hyresgaranti utan behovsprövning.....	43
Förmedling av egna medel	43
Budget- och skuldrådgivning	44
Referenser.....	45

Syfte

Denna riktlinje beskriver de principer som ska tillämpas vid handläggning av ekonomiskt bistånd inom enhet arbete och försörjning i Skövde kommun.

Syftet är att säkerställa en rättssäker, likvärdig och ändamålsenlig handläggning samt att stärka den enskildes möjligheter till självförsörjning.

Riktlinjen ska tillämpas tillsammans med gällande lagstiftning, rättspraxis, delegationsordning och lokala rutiner.

Rättslig grund

Handläggning av ekonomiskt bistånd ska utgå från:

- Socialtjänstlagen (2025:400)
- Barnkonventionen
- Förvaltningslagen
- Offentlighets- och sekretesslagen
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd
- Gällande rättspraxis

Bestämmelser om ekonomiskt bistånd finns huvudsakligen i 12 kap. socialtjänstlagen.

Insatser fört ekonomiska behov

Den som inte själv kan tillgodose sina ekonomiska behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt kan ha rätt till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Biståndet ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Ekonomiskt bistånd kan lämnas som:

- Försörjningsstöd,
- bistånd till livsföring i övrigt,
- annat ekonomiskt bistånd efter särskild prövning.

Försörjningsstöd avser löpande och regelbundet återkommande kostnader. Bistånd till livsföring i övrigt avser kostnader som uppkommer mer tillfälligt, exempelvis tandvård, glasögon, flyttkostnader eller begravningskostnader.

Bedömningen av vilket bistånd som ska beviljas ska alltid utgå från persons behov och vad som krävs för att uppnå en skälig levnadsnivå.

Utgångspunkten för vilket bistånd som ska beviljas är vad som kan anses vara en skälig levnadsnivå och det måste bland annat bedömas med utgångspunkt i den tid och de förhållanden under vilka den hjälpbehövande lever.

Förutsättningar för försörjningsstöd

Ekonomiskt bistånd är samhällets yttersta ekonomiska skyddsnät. Den som ansöker om bistånd ska i första hand använda alla andra möjligheter till försörjning, exempelvis:

- arbete eller arbetsinkomst
- arbetslöshetsersättning
- ersättning från Försäkringskassan
- studiestöd
- pension
- andra bidrag eller ersättningar
- egna tillgångar

Försörjningsansvar för makar, registrerade partners, sammanboende och föräldrar

Makar, registrerade partners och sambor har ansvar att bidra till varandras försörjning. Föräldrar har försörjningsansvar för sina barn enligt gällande lagstiftning. Försörjningsansvaret ska alltid beaktas vid prövning av ekonomiskt bistånd.

Skyldighet att stå till arbetsmarknadens förfogande

Den som är arbetsför ska stå till arbetsmarknadens förfogande och aktivt verka för att bli självförsörjande.

Det innebär att personen ska:

- vara inskriven hos Arbetsförmedlingen när det krävs,
- aktivt söka arbete under hela månaden,
- söka arbeten som motsvarar utbildning, erfarenhet och arbetsförmåga,
- söka arbeten som inte ställer särskilda krav på tidigare erfarenhet eller utbildning,
- följa överenskommen planering och delta i relevanta insatser,
- söka arbete på inom hemkommunen men även inom rimligt pendlingsavstånd.

Den som på grund av sjukdom inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande ska styrka detta enligt gällande lagstiftning och vid behov lämna läkarintyg eller likvärdigt underlag från Hälso- och sjukvården.

Skyldighet att delta i praktik eller aktivitet

Den som får försörjningsstöd är skyldig att delta i praktik, kompetenshöjande insatser eller andra aktiviteter som socialnämnden anvisar enligt socialtjänstlagen. Den som utan godtagbart skäl avstår från att söka arbete, tackar nej till lämpligt arbete eller inte deltar i anvisad aktivitet riskerar att få försörjningsstödet reducerat helt eller delvis. För par gäller att båda parterna uppfyller förutsättningarna för att vara berättigade.

Kommunens yttersta ansvar

Kommunen har det yttersta ansvaret för att personer som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver.

Om en person inte har rätt till ekonomiskt bistånd enligt ordinarie bestämmelser men befinner sig i en nödsituation, kan bistånd ändå behöva beviljas efter individuell bedömning. För personer som högst tillfälligt visats i kom-

munen ska endast de akuta behoven tas i beaktande vid prövning av omfattning för ekonomiskt bistånd.

Aktivitetskrav

Den som har fått försörjningsstöd under minst tre sammanhängande månader omfattas av aktivitetskrav enligt socialtjänstlagen. Aktivitetskravet syftar till att stärka den enskildes möjligheter till arbete, utbildning eller annan egen försörjning.

Undantag från att delta i aktiviteter

Krav på att delta i aktiviteter får inte ställas på personer som:

1. är under 18 år,
2. är 18–20 år och genomgår studier i grundskolan eller gymnasieskolan eller annan jämförlig grundutbildning,
3. har sysselsättning på heltid i form av
 - a) anställning,
 - b) arbetsmarknadspolitiskt program,
 - c) kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, motsvarande utbildning vid folkhögskola eller en utbildning som socialnämnden anser vara ett godtagbart skäl för att inte stå till arbetsmarknadens förfogande, eller
 - d) andra statliga, kommunala eller regionala insatser,
4. har uppnått riktålder för pension enligt 2 kap. 10 a- 10 d §§ socialförsäkringsbalken,
5. har sjukpenning, sjukpenning i särskilda fall, sjukersättning, aktivitetsersättning, rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall, i den omfattning som han eller hon har sådan förmån, eller
6. är ledig enligt föräldraledighetslagen (1995:584) med ett barn som inte har fyllt ett år. *Lag (2026:730)*

Individuell handlingsplan

När aktivitetskrav ställs ska socialnämnden upprätta en individuell plan.

Planen ska beskriva:

- vilka aktiviteter den enskilde ska delta i,
- omfattningen av aktiviteterna,
- tid för arbetssökande,
- hur aktiviteterna ska följas upp.

Aktiviteterna ska anpassas utifrån den enskildes arbetsförmåga, hälsa, familjesituation och övriga förutsättningar.

Omfattning av aktivitetskravet

Aktivitetskravet ska motsvara den tid som den enskilde bedöms kunna delta i aktiviteter. Omfattningen får som huvudregel inte överstiga 40 timmar per vecka, vilket motsvarar 100%.

Tiden ska anpassas utifrån:

- sysselsättning som personen har på deltid i form av
 - a) anställning,
 - b) arbetsmarknadspolitiskt program,
 - c) kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, motsvarande utbildning vid folkhögskola eller en utbildning som socialnämnden anser vara ett godtagbart skäl för att inte stå till arbetsmarknadens förfogande, och
 - d) andra statliga, kommunala eller regionala insatser,
- personens skyldighet att söka arbete, och
- personens övriga skyldigheter.

Barn i hushållet

Tiden ska minskas med tio timmar per vecka om den enskilde i sitt hushåll har barn som inte har fyllt åtta år eller som är äldre än så men ännu inte har avslutat sitt första skolar.

Om den enskilde har barn i sitt hushåll ska aktivitetskravet anpassas till möjligheten att ha tillsyn över barnet. Vid bedömningen ska socialnämnden beakta i vilken omfattning kommunen erbjuder förskola, fritidshem, och pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem.

Anvisning till deltagande utöver 12 kap 4a§

Socialnämnden får begära att en person som får försörjningsstöd ska delta i sådana aktiviteter som anges i 6 a § även innan personen har beviljats försörjningsstöd under tre sammanhängande månader.

Socialnämnden får även anvisa personer att delta i sådana aktiviteter om den enskilde haft fått avslag för försörjningsstöd och på grund av det inte uppburit bistånd i tre sammanhängande månader.

Arbetslivsinriktad rehabilitering

Om en person som får försörjningsstöd inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukdom kan socialnämnden begära deltagande i arbetslivsinriktad rehabilitering. Insatserna ska anpassas efter den enskildes förutsättningar och syfta till att stärka möjligheten till egen försörjning.

Deltagande i anvisning till arbetslivsinriktad rehabilitering kan även begäras för personer som uppbär sjukpenning och sjukpenning i särskilda fall. Den bedömningen sker i samråd med aktuell vårdgivare och Försäkringskassan.

Uppehåll i aktiviteter

Socialnämnden får ge den som deltar i aktiviteter uppehåll i aktiviteterna i upp till fyra veckor per kalenderår.

Nedsättning eller avslag på fortsatt försörjningsstöd

En förutsättning för att en person som omfattas av aktivitetskravet ska vara berättigad till försörjningsstöd är att personen följer den individuella handlingsplanen. Försörjningsstöd kan nekas eller sättas ned om personen utan godtagbart skäl:

- uteblir från anvisad praktik eller kompetenshöjande verksamhet,
- inte deltar i aktiviteter enligt aktivitetskravet,
- uteblir från arbetslivsinriktad rehabilitering.

Om särskilda skäl föreligger kan socialnämnden avstå från att reducera eller avslå ansökan om försörjningsstöd.

Socialnämnden ansvarar för att det finns aktiviteter

Socialnämnden ansvarar för att erbjuda lämpliga aktiviteter för personer som omfattas av aktivitetskrav. Aktiviteterna ska syfta till att:

- öka möjligheten till arbete eller utbildning,
- stärka personens språkliga förutsättningar,
- förbättra förutsättningarna för arbetssökande,
- ge arbetslivserfarenhet genom arbetsplatsförlagda aktiviteter.

Aktiviteterna ska utformas så att personen samtidigt kan söka arbete och ta emot erbjudanden om arbete eller utbildning.

Barns rättigheter

Barns rättigheter regleras i 3 kap. socialtjänstlagen och i FN:s konvention om barnets rättigheter. Vid alla beslut och åtgärder som rör barn ska barnets bästa beaktas. Barn ska få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse utifrån barnets ålder och mognad.

Socialnämndens mål i Skövde är att socialtjänsten ska verka för att barn och unga får tidiga insatser och stöd samt att stödet till barn, unga och deras familjer är samordnat.

Vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, som regel mer än tio månader, ska barnets situation särskilt uppmärksammas. Bedömningen ska bland annat omfatta barnets möjligheter till:

- fritids- och föreningsaktiviteter
- rekreation och semester
- delaktighet i sociala sammanhang

Barns och skolungdomars inkomster

Vid beräkning av ekonomiskt bistånd ska inkomster från eget arbete som tillhör hemmavarande barn inte beaktas. Detsamma gäller inkomster från eget arbete för hemmavarande skolungdomar under 21 år som studerar i grundskolan, gymnasieskolan eller annan jämförlik grundutbildning.

Den del av dessa inkomster per kalenderår som överstiger ett prisbasbelopp ska dock beaktas vid bedömningen enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken (12 kap 9§ SoL). Eftersom barn aldrig ska försörja sina föräldrar eller andra familjemedlemmar sker eventuellt avdrag på försörjningsstöd endast för det barn eller skolungdom som erhåller inkomsten.

Anmäla oro för barn

Socialnämnden har ett ansvar för barn och ungas uppväxtförhållanden. Anställda inom socialtjänsten har en skyldighet att anmäla oro för barn om de får kännedom om att ett barn kan fara illa eller vid misstanke om att ett barn kan fara illa.

Försörjningsstöd

Riksnorm

Försörjningsstöd omfattar kostnader enligt den nationella riksnormen. Riksnormen fastställs årligen av regeringen och bygger på beräkningar av hushålls normala baskonsumtion. Om det finns särskilda skäl kan kostnaderna i ett enskilt fall beräknas till en högre eller lägre nivå än riksnormen.

Riksnormen omfattar:

- livsmedel
- kläder och skor
- lek och fritid
- hälsa och hygien
- förbrukningsvaror
- telefoni
- barn- och ungdomsförsäkring
- gemensamma hushållskostnader

Notering: Från och med 1 januari 2027 kommer en schablonbaserad kostnad för internet att ingå i de gemensamma hushållskostnaderna. Fram till att

lagändringen träder i kraft gäller lokala riktlinjer för internet, se riktlinje nedan.

Kostnader utanför riksnorm

Försörjningsstöd kan även lämnas för skäliga kostnader avseende:

- boende
- hushållsel
- arbetsresor
- hemförsäkring
- medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa

Skäliga kostnader beräknas utifrån vad en låginkomsttagare på orten bedöms ha råd att kosta på sig.

Livsföring i övrigt

Livsföring i övrigt avser utgifter som kan ha betydelse vid bedömning om personen har en rimlig levnadsstandard. I begreppet ingår bland annat skäliga kostnader för läkarvård, medicin, tandvård, glasögon och hemutrustning. Socialnämnden fastställer skälig nivå för de olika posterna, se separata riktlinjer nedan. För aktuella nivåer, se lokala rutiner.

Försörjningsstödet är avsett att täcka de mest nödvändiga behoven. Vilken standard biståndet bör garantera måste anpassas efter den allmänna standardutvecklingen i samhället, det vill säga till vad en låginkomsttagare i allmänhet kan kosta på sig.

Avvikelser från riksnormen

Beräkna till ett högre belopp

Socialnämnden får bevilja ekonomiskt bistånd utöver vad som följer av rätten till ekonomiskt bistånd enligt 12 kap. 1 § SoL om det finns särskilda skäl. Beslut fattas efter individuell bedömning enligt gällande delegationsordning.

Notering: ovanstående gäller till och med 31 december 2026 – se nedan.

Försörjningsstöd ska inte beräknas till högre belopp

Notering: Från och med 1 januari 2027 kommer lagändring (2025:468) att träda ikraft som innebär att socialnämnden inte får beräkna försörjningsstöd till en högre belopp än vad som anges i riksnormen enligt SoL 12 kap 7 § första stycket.

Beräkning enskilda fall barn- och skolungdomar

Om det föreligger särskilda skäl ska socialnämnden i enskilda fall beräkna kostnader inom riksnormen till ett högre belopp om det för barn och skolungdomar som är under 21 år finns särskilda skäl. För vuxna förutsätts att det finns synnerliga skäl (SoL 12 kap 7b§).

Skäl för beräkning av riksnormen till ett lägre belopp

Socialnämnden får i enskilda fall beräkna kostnaderna som omfattas av riksnorm till ett lägre belopp, om det finns särskilda skäl för det.

Särskilda skäl till reducering av riksnormen kan vara vid behov av tillfällig hjälp i en akut nödsituation. Normen kan även beräknas till en lägre nivå då en person med beroendeproblematik riskerar att använda bistånd till sådant som det inte är avsett för eller om tidigare beviljat bistånd använts till annat än vad det är avsett för. Biståndet beräknas då endast för livsmedel och hygien (reducerad norm) samt eventuellt övriga kostnader som bedöms som nödvändiga.

Normen kan även beräknas till en lägre nivå om en person inte har vissa kostnader för poster som ingår i riksnormen, exempelvis vid inneliggande vård på sjukhus, vid rättspsykiatrisk vård eller vid vistelse vid extern placering.

Inkomster och tillgångar

Vid beräkning av ekonomiskt bistånd ska hushållets samtliga inkomster och tillgångar beaktas. Bedömningen görs utifrån nettobelopp, det vill säga efter avdrag för skatt.

Den enskilde är skyldig att i första hand använda egna inkomster, ersättningar och realiserbara tillgångar innan rätt till ekonomiskt bistånd föreligger.

Inkomster och tillgångar som ska beaktas

1. Försörjningsstöd enligt SoL 12 kap 7 § första stycket 1 ska begränsas för hushåll med fler än tre hemmavarande barn och skolungdomar som är under 21 år. (*ikraftträdande 2027-01-01*)
2. Inkomst genom arbete eller arvode.
3. Underhållsbidrag och underhållsstöd.
4. Barnbidrag och flerbarnstillägg.
5. Studiehjälp: studiebidrag och inackorderingstillägg, ej extratillägg.
6. Utbildningsbidrag.
7. Ersättning till familjehem/kontaktperson, arvodesdel.
8. Sjukpenning och sjukpenning i särskilda fall.
9. Aktivitets- och sjukersättning.
9. Pensionsförmåner (även barnpension och efterlevandestöd) och livränta.
10. Bostadsbidrag och bostadstillägg.
11. Föräldrapenning: ska alltid utnyttjas med maximalt belopp, sju dagar/vecka. Upp till fyra veckor av dagar på lägstanivå kan sparas utan att det påverkar försörjningsstödet.
12. Inkomster av eget arbete som hemmavarande studerande barn och ungdomar under 21 år har som överstiger ett prisbasbelopp per kalenderår medräknas. Ovanstående gäller även de gymnasiestuderande ungdomar som i samråd med socialnämnden flyttat till eget boende.
13. Barns banktillgodohavanden överstigande 15 % av prisbasbeloppet per barn. Detta gäller inte inkomster från barns eget arbete, se punkt 12.

14. Hyresandel för hemmavarande vuxna barn med egen inkomst.
15. Ersättning från arbetslöshetskassa, ALFA-kassa och ersättning vid arbetsmarknadsåtgärd.
16. Arv, försäkringar med mera. Även kapital- och pensionsförsäkringar som kan återköpas.
17. Överskjutande skatt med undantag för det belopp som innehålles av Kronofogdemyndigheten.
18. Omvårdnadsbidrag för barn med funktionsnedsättning. Dock inte merkostnadsdelen.
19. Etableringsersättning samt tilläggsersättningar för barn och boende.
20. Egna tillgångar, exempelvis kontanta medel, banktillgodohavanden, försäkringar, fonder, aktier, fordon, egen fastighet, bostadsrätt och andra realiserbara tillgångar.
21. Tillgångar i form av banktillgodohavande, fonder och aktier i utländska banker.
22. Löpande ersättningar och inkomster från andra länder, så som pension, försäkringar och lön.
23. Traktamenten: de utgifter som traktamentet är till för att täcka ska styrkas och betraktas då som en godkänd utgift.
24. Ersättning för resekostnader utöver det skattefria beloppet.
25. Tillgångar genom insättningar, swish, överföringar, kontanta medel, vinster på spelkonton/nätcasinon och handel med kryptovaluta.
26. Tillgångar på olika betaltjänster, exempelvis PayPal.
27. Ideellt skadestånd samt ekonomiskt skadestånd som utgör ersättning för inkomstförlust.
28. Habiliteringsersättning.

Inkomster och tillgångar som inte påverkar beräkning av försörjningsstöd

1. Ersättning till familjehem/kontaktpersoner, omkostnadsdelen.
2. Handikappersättning/merkostnadsersättning som ska täcka de merutgifter som funktionsnedsättningen ger.
3. Beslut om fritidskort enligt 7 § tredje stycket andra meningen (SoL 12 kap 7c §).
4. Bidrag från fonder eller motsvarande som inte omfattas av försörjningsstöd. Undantag görs för fonder avsedda för speciella ändamål och ansökan om ekonomiskt bistånd avser samma ändamål, till exempel glasögon och tandvård eller om beviljat fondmedel avser sådant som normalt ingår i försörjningsstödet faktiska del.
5. Nettoinkomst av lön om 25% för den som omfattas av jobbstimulansen enligt 12 kap 8 § (särskild beräkningsregel). Den särskilda beräkningsregeln gäller inte hemmavarande barns och skolungdomars inkomster som anges i 9 § tredje stycket (SoL 12 kap 8§).
6. Inkomster av eget arbete som hemmavarande studerande barn och ungdomar under 21 år har, som understiger ett prisbasbelopp per kalenderår.
7. Barns banktillgodohavande upp till max 15 % av prisbasbeloppet per barn. Detta gäller inte inkomster från barns eget arbete, se punkt 6.
8. Studiehjälp: extratillägg för studiebidrag.
9. Pensions-/kapitalförsäkring som inte kan återköpas.
10. Bankmedel som inte kan disponeras på grund av bestämmelser i gåvobrev eller testamente.
11. Fast egendom som inte kan överlåtas på grund av bestämmelser i gåvobrev eller testamente.

12. Ekonomiskt skadestånd som inte utgör ersättning för inkomstförlust.
13. Försäkringsersättningar som den enskilde får för att kompensera ekonomiska förluster och som inte utgör ersättning för inkomstförlust.
14. Skadestånd från staten i särskilda fall:
 - Tvångssteriliserade (lag 1999:332) 175000 kronor,
 - Neurosedynskadade (lag 2005:466) 500000 kronor,
 - Försummelse i samhällsvården (lag 2012:663) 250000 kronor.Ovanstående nämnda summor får den enskilda ha som förmögenhet utan att det påverkar rätten till bistånd.
15. Medel, med skäligt belopp, som sökande lånat av anhöriga till sin försörjning efter att den sökande kontaktat enhet arbete och försörjning, i avvaktan på besökstid.
16. Överskjutande skatt som innehålles av Kronofogdemyndigheten.

Tillgångar

Vid prövning av ekonomiskt bistånd ska det alltid bedömas om den enskilde har tillgångar som kan användas för den egna försörjningen. Med tillgångar avses exempelvis:

- Bankmedel, både svenska och utländska
- Aktier och fonder
- Övriga konton, exempelvis spelkonton, valutahandel, försäljningskonton och likvärdiga
- Fordon
- Fastigheter, bostadsrätter, tomt och mark, både i Sverige och i andra länder
- Andra realiserbara tillgångar

Bedömningen ska alltid göras individuellt med hänsyn till den enskildes situation och möjligheten att förfoga över eller omvandla tillgången till medel för försörjning.

Fordonsinnehav

Bil och andra fordon betraktas som en realiserbar tillgång och kostnader för bil ingår som huvudregel inte i skälig levnadsnivå.

Undantag kan göras om det finns särskilda skäl, exempelvis vid:

- behov av bil för arbete eller arbetssökande när allmänna kommunikationer saknas eller är otillräckliga,
- medicinska skäl som inte kan tillgodoses genom färdtjänst eller annan ersättning,
- behov av bil för att möjliggöra umgänge med barn,
- behov av bil på grund av skydds- eller säkerhetsskäl.

Om synnerliga skäl föreligger enligt ovan får bilens värde uppgå till max ett prisbasbelopp. Undantag från detta kan ske om Försäkringskassan beviljat bidrag till bilinköpet. Driftskostnader kan beviljas med max kommunal-skattelagens schablon.

Fastighet och bostadsrätt

Fastigheter och bostadsrätter kan utgöra realiserbara tillgångar och ska därför beaktas vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd.

Krav på försäljning bör normalt inte ställas om biståndsbehovet bedöms vara kortvarigt eller om en försäljning inte förväntas ge något betydande ekonomiskt överskott. Vid bedömningen ska särskild hänsyn tas till:

- hushållets boendesituation,
- eventuella barn i hushållet,
- sociala och ekonomiska konsekvenser av en försäljning.

Om försäljning bedöms nödvändig ska den enskilde ges skälig tid att genomföra försäljningen. Enligt rättspraxis ska en skälig rådrumstid inte understiga 6 månader.

Ekonomiskt bistånd till särskilda kostnader

Särskilda kostnader kan både avse sådana kostnader som ingår försörjningsstödet faktiska del och kostnader utöver. Utgångspunkten ska vara att kostnaden är skälig, sett till vad en låginkomsttagare som regel kan kostna på sig. En individuell bedömning ska göras med hänsyn till barns behov.

Boendekostnader

Kostnader för boende ingår i försörjningsstödet faktiska del. Vid prövning av boendekostnader ska alltid en bedömning göras utifrån om kostnaden är skälig. Hänsyn ska tas till både hyresnivån och familjens sammansättning. Kostnaden i allmännyttiga bostadsföretag samt övriga större bostadsföretag på orten ska ligga till grund för bedömningen. Bedöms boendekostnaden vara för hög i förhållande till vad som är skäligt för det aktuella hushållet ska krav ställas på byte av bostad.

Där den enskilde äger bostaden eller betalar kallhyra ska den faktiska boendekostnaden framräknas. Denna kan omfatta till exempel hyra/avgift, del av räntekostnad, uppvärmning och sophämtning. Bedömning görs därefter om den faktiska boendekostnaden är skälig. I bedömningen ska även vägas in de kostnader för underhåll som på sikt kan tillkomma för de som bor i egen fastighet, vilket sammantaget kan göra att boendekostnaden blir oskäligt hög.

Krav på byte av bostad

Vid kortvarigt biståndsbehov bör den faktiska boendekostnaden godkännas även om den bedöms vara oskäligt hög. Den enskilde bör inte under ett kortvarigt bidragsberoende tvingas flytta från en bostad som personen bott i under lång tid. Om bedömning görs att biståndsbehovet kan komma att bli långvarigt ska även beaktas om bostaden representerar ett ekonomiskt värde. Även detta kan utgöra skäl för krav på bostadsbyte.

Krav på byte till bostad med lägre boendekostnad ska ske utifrån en individuell bedömning och med hänsyn till de sociala konsekvenser som kan uppstå för familjen. Särskild hänsyn ska tas till barnets situation. Krav på byte till billigare bostad bör inte ställas om den enskilde har specialanpassad bo-

stad eller på grund av funktionsnedsättning har särskilda behov eller om andra synnerliga sociala skäl föreligger.

Vid krav på bostadsbyte bör den enskilde få skälig tid för att byta bostad. Skälig tid är uppsägningstid om tre månader samt ytterligare en månad. Har den enskilde egen fastighet eller bostadsrätt som ska säljas ska den enskilde få en rådrumstid som normalt inte bör understiga sex månader.

Om krav har ställts på bostadsbyte och rådrumstid har löpt ut, eller utredning visat att det finns möjlighet att flytta till billigare bostad men den enskilde väljer att inte flytta, ska boendekostnaden fastställas till en skälig nivå.

Fördyrade boendekostnader

Om den enskilde flyttar till en dyrare bostad under pågående biståndsgående kan bistånd till den högre kostnaden endast beviljas om flytten är nödvändig för att uppnå skälig levnadsnivå. Bedömningen ska bland annat beakta medicinska, sociala och familjerelaterade skäl.

Boendekostnad ungdomar

Ekonomiskt bistånd till hyra för egen bostad utgår i regel inte till ungdomar under 21 år. Det finns dock ingen övre åldersgräns för hur länge ett fortsatt boende i föräldrahemmet kan anses skäligt. För ungdomar som fortfarande omfattas av föräldrarnas försörjningsansvar beviljas bistånd till egen bostad endast efter individuell prövning.

Vid bedömningen ska särskilt beaktas:

- möjligheten att bo kvar i föräldrahemmet,
- sociala och medicinska skäl,
- tidigare självförsörjning,
- barnets eller den unges behov.

Ungdomar som vill flytta hemifrån kan därmed endast ha rätt till bistånd till boendekostnad i undantagsfall om synnerliga skäl föreligger. Utgångspunk-

ten ska vara att en flytt till eget boende ska planeras så att behov av bistånd inte uppstår.

För ungdomar som bor kvar i föräldrahemmet efter avslutade studier och söker försörjningsstöd, föreligger i som regel inte rätt till boendekostnad. Avgörande är att ungdomen inte tidigare betalat hyra och att föräldrarnas boendekostnader inte förändrats i och med att föräldrarnas försörjningsansvar upphört. Har den unge däremot tidigare betalat hyra mer än tillfälligt ska skälig hyra beaktas.

Söker föräldrar försörjningsstöd och det finns kvarboende vuxna barn med egen inkomst, ska beräkning göras utifrån att skälig hyra betalas till föräldrarna, oavsett om hyra betalas eller inte. Detta gäller såväl unga vuxna som är studerande med rätt till CSN som de med egen lön eller annan inkomst.

Vid tillfälligt boende hos såväl föräldrar som vänner ska som huvudregel inte någon boendekostnad beaktas.

Kostnad för boende i andrahandsuthyrning

Förutsättning för att ekonomiskt bistånd ska kunna beviljas för skäliga boendekostnader vid andrahandsuthyrning är att uthyrning är skriftligen godkänd av hyresvärd, bostadsrättsförening eller hyresnämnd. Den enskilde ska på nämndens begäran lämna uppgifter som stryker att andrahandsuthyrning är godkänt.

Om det finns särskilda skäl, får socialnämnden lämna försörjningsstöd för kostnaden trots att samtycke eller tillstånd saknas.

Elkostnader

De kostnader som kan godkännas är de som avser elkonsumtion, till exempel förbrukning, nätavgifter och skatter. Avgifter för påminnelser, krav, ränta, tilläggstjänster med mera godkänns inte som regel.

För de som har en egen fastighet med eluppvärmning eller vid hyresbostad med kallhyra ska en bedömning göras huruvida den totala boendekostnaden är skälig.

Hemförsäkring

Kostnad för hemförsäkring bas ingår med faktisk skälig kostnad i försörjningsstödet och medräknas i löpande ärenden i samband med förfallodagen. I hemförsäkring bas ingår sakförsäkring (brand och stöld), rättsskydd och ansvarsförsäkring.

Vid tillfälliga biståndsbehov som infaller i samband med hemförsäkringens förfallodag ska bistånd till hemförsäkring medräknas med belopp beräknat efter månadskostnad. Endast i undantagsfall, om behovet av bistånd bedöms bli långvarigt, godkänns kostnader för hemförsäkring för längre perioder, exempelvis för halvår eller helår.

Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa

Vid bedömning av kostnaden ska utredning göras om den sökande kan ha rätt till en lägre avgift, på grund av arbetslöshet och/eller låg inkomst.

Bistånd till skulder för obetalda arbetslöshetskassaavgifter kan utgå under förutsättning att det föreligger särskilda skäl samt att den enskilde därigenom blir självförsörjande genom ersättning från arbetslöshetskassan.

Internet

Gäller fram till att lagändring träder ikraft 1 januari 2027 avseende revidering av riksnormens gemensamma hushållskostnader.

Kostnad för internet i hemmet kan beviljas med skälig kostnad utifrån livsföring i övrigt efter individuell bedömning. Grundläggande behov av internet tillgodoses genom gemensamma hushållskostnader i riksnormen.

Kompletterande försörjningsstöd kan beviljas med skälig kostnad för vuxna respektive barnfamiljer om det föreligger behov utöver.

Vid bedömningen ska hänsyn tas till behov kopplade till:

- arbete och arbetssökande,
- studier,
- samhällsinformation,
- barns skolgång och delaktighet.

Kommunala avgifter

Barnomsorgsavgift

Familjer med en månadsinkomst lägre än 30 procent av prisbasbeloppet är avgiftsbefriade inom barnomsorgen, vilket innebär att familjer som har inkomst i nivå med försörjningsstödsnormen som regel inte ska betala avgift för barnomsorg.

I de fall en avgift för barnomsorg är fastställd utgör den en godkänd kostnad vid ansökan om ekonomiskt bistånd. Vid tveksamhet kring avgift bör den som söker kontrollera att rätt avgift är debiterad.

Barn som har plats inom barnomsorgen som en biståndsinsats på grund av särskilda behov ska inte debiteras avgift för biståndsinsatsen. Däremot kan avgift tas ut i normal omfattning för tid som överstiger beviljat bistånd.

Hemtjänstavgift

Hemtjänstavgift omfattas normalt inte av ekonomiskt bistånd eftersom avgiften beräknas utifrån regler om förbehållsbelopp hos avgiftshandläggare, så att den enskilde alltid har ett skäligt belopp, så kallat förbehållsbelopp, kvar till sina utgifter efter det att hyra och hemtjänstavgift betalats.

Personer som tillfälligt har stora kostnader för glasögon, tandvård eller dylikt kan få nedsättning av hemtjänstavgiften under en begränsad tid. Detta gäller även personer boende på servicehus eller andra typer av särskilda boenden.

Resor

Arbetsresor

Skäliga kostnader för arbetsresor, deltagande i arbetsmarknadsinriktad eller annan planering samt resor som är nödvändiga för att söka arbete kan beviljas. Resor beviljas med allmänna kommunikationer.

Vid deltagande i planering fler än två gånger per vecka beviljas månadskort, i annat fall beviljas enkelresor. Enstaka resor kan beviljas för arbetssökande i undantagsfall med upp till fyra enkelresor per månad, om resan är en förutsättning för arbetssökandet. En förutsättning för att bistånd till resor ska

utgå är att den sökande bor mer än sex kilometer från sin planering, barnomsorg eller Arbetsförmedlingen.

I vissa fall kan Arbetsförmedlingen betala resor i samband med anställningsintervju på annan ort. Denna möjlighet ska alltid utnyttjas i första hand.

Arbetsresor kan beviljas för resa med egen bil om allmänna kommunikationer saknas. Ersättning utgår i dessa fall enligt kommunalskattelagens schablon.

Övriga resor

Bistånd kan beviljas för resor som är nödvändiga för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå, exempelvis för:

- sjukvård,
- myndighetskontakter,
- familjekontakter,
- andra särskilt angelägna behov.

Bistånd kan beviljas för resor med allmänna kommunikationer och avser enkelbiljetter, om avståndet överstiger sex kilometer enkel resa.

Egenavgiften för sjukresor kan beviljas, upp till belopp för frikort.

I undantagsfall kan kostnad för resor med bil godkännas enligt riktlinjer för bilinnehav. Även kostnad för färdtjänst kan godkännas om behov av resor finns enligt ovan.

Resor som avser umgängesresor, semesterresor eller resor till anhörigas begravning redovisas i nedanstående rubriker.

Hälso- och sjukvård

Läkarvård

Bistånd kan beviljas för skäliga kostnader för offentlig eller motsvarande avtalad hälso- och sjukvård inom högkostnadsskyddet. Möjligheten att få behovet tillgodosett genom regionens verksamhet ska alltid beaktas.

Läkarvård avser vård utförd av läkare, sjukgymnast eller sjuksköterska inom Västra Götalandsregionens hälso- och sjukvård eller motsvarande samt av privatläkare som har avtal med regionen.

- Kostnader för cellprov samt mammografiundersökning är kostnadsfria inom Västra Götalandsregionen.
- Kostnad för omskärelse avser inte sådan läkarvård som ingår i begreppet skälig levnadsnivå och ingår inte heller i högkostnadsskyddet för läkarvård.
- Vad gäller psykoterapi, alternativ medicinsk behandling eller andra sjukvårdande insatser framgår det av kommentarer till socialtjänstlagen att det inte kan vara rimligt att detta ska bekostas av socialtjänsten.

Sjukhusvård

I avgift för sjukhusvård ingår kostnader för kost och logi och ingår därmed i försörjningsstödet. Godkänd kostnad, vid ansökan om försörjningsstöd, är den del av kostnaden som överstiger riksnormens belopp för livsmedel. Vid långvarig inneliggande vård, planerad inneliggande vård och vid rättspsykiatrisk vård kan riksnormen beräknas till ett lägre belopp, så kallad förbehållsnorm. I de fallen medräknas inget belopp för livsmedel och hela avgiften för sjukhusvård kan då godkännas.

Medicin

Kostnader för medicin inom högkostnadsskydd kan beviljas upp till högkostnadsbelopp. Kostnader för medicin kan även beviljas mot uppvisande av faktura om det framgår att det avser köp inom högkostnadsskyddet.

Vid tillfälliga hjälpbehov ska alltid möjligheten till avbetalning av medicinkostnaderna beaktas och bistånd i första hand beviljas med månadens avbetalningsbelopp. Har medicinkostnader betalats i sin helhet får hela beloppet beviljas om det bedöms som skäligt.

Kostnader för läkemedel som inte ingår i högkostnadsskyddet kan beviljas om synnerliga skäl föreligger.

Umgängeskostnader och resor

Vid beslut avseende kostnad för umgänge med barn ska det som bedöms vara barnets bästa beaktas. Vid bedömningen av barnets bästa ska hänsyn tas till barnets åsikter utifrån mognad och ålder.

Umgängeskostnad

Försörjningsstödet beräknas enligt riksnorm och i regel utgör varje påbörjad dag en dags norm. Undantag kan göras för semester och lovperioder.

Bistånd till umgänge oftare än varannan helg bör styrkas med intyg från den andre föräldern. Intyg om umgängestid kan krävas även för umgänge varannan helg om det finns skäl till det. Intyg bör dock inte krävas om föräldrarna är i konflikt med varandra och det kan antas att krav på intyg kan fördjupa konflikten ytterligare. Finns domslut för vårdnad och/eller umgänge ställs inga krav på ytterligare intyg.

Omfattar ansökan kostnader för umgänge en längre regelbunden tid varje månad ska utredning göras om umgängestiden i stället avser växelvis boende. Vid utredning kan ett umgängesintyg begäras in från den förälder som har den faktiska vården och där barnet är folkbokförd. Vid behov kan kontakt tas med den andra föräldern. Vid förändrad boendesituation för barn ska även möjlighet att erhålla underhållsstöd utredas.

Umgängesresor

Bistånd till umgängesresor kan utgå för resor inom Västra Götalands län med högst två resor per månad alternativt för hälften av de resor som finns reglerade i umgängesavtal.

Vid bedömning om umgängesresor har båda föräldrarna ett ekonomiskt ansvar för de kostnader som kan uppkomma i samband med att barnet har umgänge med den andre föräldern. Längre umgängesresor, utanför Västra Götalands län, beviljas i begränsad omfattning och endast om synnerliga skäl föreligger.

Tandvård

Bistånd till tandvård kan omfatta såväl akut behandling som mer omfattande nödvändig tandvård. För de som tillhör Västra Götalandsregionen är tandvården kostnadsfri till och med det år personen fyller 20 år. För de mellan 20–23 år finns ett allmänt tandvårdsbidrag om 600 kr per år, ett bidrag som automatiskt dras av när personen betalar för sitt besök hos tandläkaren.

Med akut tandvård menas i första hand det som måste åtgärdas omedelbart på grund av värk. Förlust av eller skada på tand, som i väsentlig grad nedsätter tuggfunktionen, kan även bedömas som akut tandvård.

Avser ansökan mer omfattande tandvård ska kostnadsförslag lämnas. Av kostnadsförslaget ska framgå om behandlingen avser nödvändig tandvård och om behandlingen kan skjutas upp. Vidare ska framgå vilken tidsperiod som behövs för att behandlingen ska kunna utföras. Inför beslut avseende mer omfattande tandvård ska samråd ske med behandlande tandläkare för en bedömning av behov och kostnad.

Ekonomiskt bistånd kan utgå till tandvårdsbehandling som inte kan skjutas upp och det ska avse det billigaste alternativ. I de fall där särskilda skäl finns att frångå detta ska skälen tydligt dokumenteras.

I den bedömning som görs beträffande kostnaden ska även vägas in den enskildes förmåga att själv tillgodose behovet inom rimlig tid samt om den enskilde kunnat tillgodose behovet under en period då hen varit självförsörjande. Huvudregeln för bistånd till tandvård är att kostnaden godkänns genom en bedömning men beslut avseende betalda eller fakturerade kostnader tas i samband med ansökan varje månad.

Glasögon

Ekonomiskt bistånd avseende glasögon kan utgå till faktisk kostnad för synundersökning, standardglas samt till skälig faktisk kostnad för glasögonbåge, dock max 2 % av prisbasbeloppet. Beslut om bistånd fattas utifrån inlämnat kostnadsförslag. Av förslaget ska framgå behov av glasögon samt kostnad.

Bistånd till linser, färgade glas eller andra fördyrande åtgärder får endast beviljas om det finns särskilda skäl och behovet är styrkt genom läkare eller optiker.

För barn mellan 0–19 år subventioneras glasögon till viss del via Västra Götalandsregionen. Vilken nivå av bidrag individen får beror på vilken styrka som ordinerats på recept och den faktiska kostnaden för både och glas eller linser.

Flyttkostnader

Utgångspunkten är att enskilda själva planerar och organiserar sin flytt med hjälp av släkt och vänner på ett sådant sätt att onödiga kostnader inte uppstår. Bistånd till flyttkostnader kan beviljas om det föreligger särskilda skäl och om någon/några förutsättningar enligt nedan är uppfyllda:

- om skälet till flytten är möjlighet till arbete som kan leda till självförsörjning.
- om den enskilde har godtagbara sociala skäl, exempelvis särskilt behov av nära kontakt med anhöriga som bor på annan ort. Det ska särskilt beaktas vad som krävs med hänsyn till barns bästa.
- om flytten orsakas av separation från maka/make/sammanboende på grund av våld i nära relation.
- vid förändrade familjeförhållanden som motiverar bostadsbyte. Detta kan gälla till exempel om krav ställts på byte till billigare bostad enligt skäl som anges i riktlinjer för boendekostnad.

Beslut om bistånd till flyttkostnader ska avse billigaste alternativet samt till flytt inom landet. Det ska alltid utredas om behovet kan tillgodoses på annat sätt till exempel genom att anhöriga kan hjälpa till.

Bistånd till flyttkostnader kan omfatta hyra av släpkärra samt bensin. Om den enskilde på grund av sjukdom, ålder eller andra skäl inte klarar av att flytta på egen hand, bör biståndet omfatta skäligena kostnader för en flyttfirma. Vid flytt med flyttfirma samt vid längre flytt ska kostnadsförslag uppvisas.

Har den som flyttar ett löpande behov av försörjningsstöd som kvarstår i den nya kommunen bör ansökan om försörjningsstöd för första månaden i den nya kommunen prövas av den tidigare hemkommunen.

Hemutrustning

Bistånd kan beviljas för nödvändig hemutrustning om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Bedömning av behovet ska utgå ifrån:

- befintlig utrustning,
- möjlighet att köpa begagnat,
- den enskildes framtida försörjningsförmåga,
- barns behov.

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till hemutrustning utan villkor om att särskilda inköpsställen ska användas, om det inte finns särskilda skäl för det.

Grundutrustning

Det ingår i skälig levnadsnivå att ha ett hem som fungerar tillfredsställande, det finns dock ingen allmän rätt för den som får en bostad och har begränsad ekonomi att få ekonomiskt bistånd till utrustning av bostaden. Den enskilde får därför hänvisas till att klara av situationen på det sätt som människor i allmänhet gör, det vill säga genom planering, sparande, lån och gåvor från det egna nätverket och så vidare. Detta gäller särskilt för unga personer som flyttar hemifrån och som har kunnat planera för sin flytt till eget boende.

Efter särskild prövning kan bidrag till hemutrustning utgå till ungdomar som i samråd med socialnämnden flyttar till eget boende om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Bistånd till grundutrustning kan också utgå till personer som under en längre tid vårdats på psykiatriskt sjukhus, längre vistelse vid kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem och saknar hemutrustning. Bistånd kan även beviljas vid skilsmässa eller då vårdnad av barn övergår till den andre föräldern om särskilda skäl föreligger.

Vad som ingår i grundutrustning regleras i lokala rutiner och skäligen kostnadsnivåer baseras på Socialstyrelsens rekommendationer utifrån prisbasbelopp.

Inköp av TV/dator ingår inte i grundutrustningsbehovet och bistånd kan endast beviljas om utredning visar att det finns särskilda behov. Särskilda behov kan till exempel föreligga för barnfamiljer och för personer som av olika anledningar lever isolerat. Skövde kommun har som policy att alla ungdomar från och med åk 7 erbjuds skoldator, som även kan användas i hemmet. Därmed anses barnfamiljers behov av dator vara tillgodosett.

Kompletterande hemutrustning

Kompletterande nödvändig hemutrustning kan beviljas till personer som under en längre tid uppburit försörjningsstöd, samt till personer med låg inkomst som saknat möjlighet att spara till nyanskaffningar. Kompletteringsköp avser sådan hemutrustning som ingår i grundutrustningen.

Hemutrustning för nyanlända och flyktingar

För de flyktingar som anvisas till kommunen via Migrationsverket enligt kvot har kommunen ett ansvar för att tillhandahålla boende och enklare hemutrustning i samband med anvisningen. Försörjningsstöd avseende behov av ytterligare hemutrustning godkänns som regel inte. Kommunens ansvar för nyanlända flyktingar ska endast vara tillfälligt i avvaktan på ersättningar från andra myndigheter eller egen inkomst.

Övriga grupper som erhåller uppehållstillstånd på annan grund än kvot har som regel inte rätt till försörjningsstöd för hemutrustning.

Spädbarnsutrustning

Bistånd till kläder och annan utrustning i samband med barns födelse kan beviljas, med maximalt 12 % av prisbasbeloppet, om familjen inte kan tillgoda behovet på annat sätt. Löpande kostnader ingår i riksnormen för uppehälle.

Vid bedömning av behov ska alltid beaktas att viss utrustning, exempelvis barnvagn, kan köpas begagnat och hänsyn ska även tas till den utrustning som finns sedan tidigare. Om familjen inom kort bedöms bli självförsör-

jande ska bistånd endast beviljas för det absolut nödvändigaste. I bedömningen ska också vägas in om familjen tidigare varit självförsörjande och då kunnat tillgodose behovet av spädbarnsutrustning.

Hyresskulder

Ekonomiskt bistånd utgår som regel inte till skulder. Bistånd till skulder kan beviljas efter individuell prövning och om bedömning görs att allvarliga sociala konsekvenser skulle uppstå för den enskilde om skulden inte betalas. Beslut om bistånd till hyresskulder fattas enligt 12 kap 1 § eller 12 kap 2 § socialtjänstlagen (SoL) enligt särskild delegation.

Barns bästa ska särskilt beaktas vid utredning och bedömning bistånd till hyresskulder.

Bistånd till hyresskuld enligt 12 kap 1 § SoL

Beslut om bistånd till hyresskuld fattas enligt 12 kap 1 § SoL om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt och rätt till bistånd föreligger enligt nedan.

Om den enskilde har saknat eller haft låga inkomster och därför inte kunnat betala hyran, men ansöker först senare om bistånd till skulden, föreligger rätt till bistånd som om personen gjort ansökan redan innan hyran förföll till betalning. Detta under förutsättning att övriga villkor för rätt till bistånd är uppfyllda.

Vid ekonomisk beräkning med anledning av hyresskuld ska även beaktas om personens hyra är skälig enligt samma regler som gäller vid prövning av boendekostnader avseende försörjningsstöd.

Har personen varit berättigad till bistånd men inte sökt detta under den tid som skulden uppkommit beviljas i första hand normutfyllnad. Det ska då utredas om personen har möjlighet till avbetalning av resterande skuld och att ingen avhysningssituation uppstår.

Vid avhysningssituationer kan ekonomiskt bistånd till hyresskuld endast beviljas om en reglering av skulden leder till att den enskilde får bo kvar.

Bistånd till hyresskuld enligt 12 kap 2 § SoL

Beslut enligt 12 kap 2 § SoL ska alltid föregås av ett avslagsbeslut enligt 12 kap 1 § SoL. Föreligger en avhysningssituation och den enskilde haft råd att betala sina boendekostnader men inte gjort det, måste en bedömning av de konsekvenser som en avhysning innebär för den enskilde göras. Barns bästa ska särskilt beaktas i bedömningen. Finns möjlighet att få annan bostad och detta i övrigt anses rimligt, föreligger inte rätt till bistånd till hyresskulder.

Visar utredning enligt ovan att konsekvenserna för den enskilde blir orimliga om bistånd till hyresskulden inte beviljas får bistånd beviljas enligt 12 kap 2 § SoL. Om familjen har betalningsutrymme i sin ekonomi som gör att det beviljade biståndet till skulden kan återbetalas ska bistånd beviljas mot återbetalning.

Beslut om bistånd till hyresskulder enligt 12 kap 2 § SoL gäller framför allt för barnfamiljer, men även för personer med psykiska funktionshinder och andra grupper med behov av särskilt stöd.

Övriga skulder och skuldsanering

Ekonomiskt bistånd utgår som regel inte till skulder. Bistånd till skulder, som avser tjänst eller taxa som ingår i försörjningsstödet, kan beviljas efter individuell prövning och om bedömning görs att allvarliga sociala konsekvenser skulle uppstå för den enskilde om skulden inte betalas. Beslut om bistånd till skulder fattas enligt 12 kap 1 § eller 12 kap 2 § socialtjänstlagen (SoL) enligt särskild delegation.

Barns bästa ska särskilt beaktas vid utredning och bedömning bistånd till hyresskulder.

Bistånd till skulder enligt 12 kap 1 § SoL

Beslut om bistånd till skulder fattas enligt 12 kap 1 § SoL om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt och den enskilde har saknat eller haft låga inkomster under den tid som skulden uppkommit. Vidare gäller att övriga villkor för rätt till bistånd ska vara uppfyllda.

Har den enskilde varit berättigad till bistånd men inte sökt detta under den tid som skulden uppkommit beviljas i första hand normutfyllnad.

Bistånd till skulder enligt 12 kap 2 § SoL

Om den enskilde haft utrymme att betala kostnader avseende tjänst eller taxa som ingår i försörjningsstödet men inte gjort det, och det föreligger risk för avstängning av el, hot om avstängning från arbetslöshetskassa, avstängning från barnomsorg och så vidare, ska en bedömning göras av vilka konsekvenser som uppstår för den enskilde på grund av att skulden inte regleras.

Visar utredning enligt ovan att konsekvenserna för den enskilde blir orimliga om bistånd till skulden inte beviljas kan bistånd beviljas enligt 12 kap 2 § SoL. Om familjen har betalningsutrymme i sin ekonomi som gör att det beviljade biståndet till skulden kan återbetalas ska bistånd beviljas mot återbetalning.

Beslut om bistånd till skulder enligt 12 kap 2 § SoL gäller framför allt för barnfamiljer, personer med psykiska funktionshinder och andra grupper med behov av särskilt stöd.

Skuldsanering

Beslut om ekonomiskt bistånd till skuldsanering fattas enligt 12 kap 2 § SoL enligt särskild delegation. För personer som beviljats en skuldsanering genom Kronofogdemyndigheten kan bistånd beviljas till vissa akuta skulder i ett inledningsskede. Detta avser personer som normalt är tillförsäkrade en skälig levnadsnivå genom egna inkomster och som inte är berättigade till ekonomiskt bistånd.

Avgörande för bistånd till skuldsanering är att biståndet gör det möjligt för den enskilde att själv klara sin försörjning i framtiden inklusive den betalningsplan som Kronofogden fastställt.

De skulder som kan bli aktuella är även här skulder som avser tjänst eller taxa som ingår i försörjningsstödet och som ingår i begreppet skälig levnadsnivå samt utgifter i betalningsplanen.

Rekreation/semester

Rätten till semester är en arbetsrättslig fråga och omfattar därmed inte personer som för närvarande saknar anställning. I vissa fall kan dock någon form av rekreation vara nödvändig för att en person eller en familj ska uppnå en skälig levnadsnivå. Vad som är barnets bästa ska alltid beaktas vid bedömning och hänsyn ska tas till barnets egna åsikter utifrån ålder och mognad.

Bistånd till kostnader för rekreation kan beviljas om synnerliga skäl föreligger. Hänsyn ska tas till vad en låginkomsttagare på orten kan kosta på sig och avser resor inom landet.

Med rekreation avses sådana aktiviteter som normalt hör ihop med semester, till exempel resor och vistelse på annan ort. Syftet med resan kan vara att stärka familjegemenskapen eller att ge en gemensam positiv upplevelse för en familj som under lång tid uppburit ekonomiskt bistånd.

Bistånd till koloni- eller lägervistelse för barn kan beviljas om det krävs för att barnet ska uppnå en skälig levnadsnivå. Barn som lever i familjer med långvarigt biståndsbehov ska särskilt uppmärksammas.

Bistånd till långväga resor, till exempel till ett tidigare hemland, ingår inte i den typ av resor som kan beviljas enligt riktlinjer för rekreation och semester.

Semester för de som ingår i aktivitetskrav

Enligt 12 kap 4 f § SoL får socialnämnden ge den som deltar i aktiviteter enligt 4 a eller 4 d § uppehåll i aktiviteterna i upp till fyra veckor per kalenderår.

Begravning och begravningskostnader

Ekonomiskt bistånd till begravningskostnader kan utgå om dödsboet saknar tillgångar som täcker begravningskostnaderna. Tillgångarna i dödsboet ska i första hand användas till begravningskostnaderna. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till hela eller delar av kostnaden. Godkänd kostnad för begravning och gravsten vid ansökan om ekonomiskt bistånd uppgår till max 50 procent av prishasbeloppet.

Beslut om ekonomiskt bistånd till begravningskostnader fattas enligt 12 kap 1 § SoL. Biståndet ska möjliggöra en värdig begravning.

Ekonomiskt bistånd till begravningskostnader bör omfatta kostnader som hör samman med att ta hand om stoftet, begravningsakten, förtäring för sörjande, transport till gravplats i Sverige samt gravsten med inskription. Biståndet omfattar dock inte transport till Sverige från annat land.

Vid bedömning av rätten till bistånd bör hänsyn tas till allmänt vedertagna begravningstraditioner och i förekommande fall olika religiösa och etniska gruppers önskemål om hur en begravning ska ordnas.

Godkänd kostnad för begravning och gravsten vid ansökan om ekonomiskt bistånd uppgår till högst 50 procent av prisbasbeloppet. Inom denna kostnadsram kan de anhöriga själva prioritera mellan de olika kostnadsposterna utifrån den avlidnes eller familjens önskemål. De kan exempelvis välja en dyrare kista och i stället avstå från att publicera en dödsannons. Ekonomiskt bistånd utgår dock inte till sådana kostnader som anses vara de anhörigas kostnad och inte dödsboets kostnad. Exempel på kostnader som anses vara de anhörigas kostnad är följande:

- Handbuketter och andra blommor som anhöriga vill ta med till begravningen. Vad gäller blommor så godkänns endast kostnad för kistdekoration.
- Gravskötsel (även askgravlund).
- Minnespärmar, minnesböcker, minnesprodukter och liknande.
- Alkoholhaltiga drycker vid minnesstund eller omfattande kostnader för minnesstund.

Efterlevande make/maka/registrerad partner/sambo har en underhållsskyldighet som kvarstår efter dödsfallet och även omfattar begravningskostnader. Vid en ansökan om ekonomiskt bistånd ska även den efterlevande partners ekonomi utredas. Om den efterlevande har tillgångar ska dessa användas till betalning av den avlidnes begravning. Permanentbostad i form av småhus eller bostadsrätt ska i regel inte behöva avyttras för att finansiera en begravning. När den efterlevande äger bil betraktas den i regel som en

realiserbar tillgång. Undantag kan göras om det finns särskilda skäl. Om en ekonomisk beräkning av den efterlevandes ekonomi avseende aktuell månad visar på ett normöverskott ska överskottet användas till betalning av begravningen.

Föräldrar är underhållsskyldiga gentemot sina minderåriga barn samt barn som läser på gymnasiet och är under 21 år. Föräldrar ska således, efter förmåga, stå för kostnader för begravning av barn som de är underhållsskyldiga gentemot. En eventuell ansökan om ekonomiskt bistånd prövas utifrån föräldrarnas ekonomi.

Ansökan om begravningskostnader ska kompletteras med dödsboanmälan eller bouppteckning samt underlag som styrker tillgångar och kostnader.

Om den avlidne givit bort tillgångar eller sålt egendom förmånligt till närstående en tid innan dödsfallet så kan detta var en grund för att neka ekonomiskt bistånd till begravningskostnader.

Om överskjutande skatt förväntas betalas ut till dödsboet bör ekonomiskt bistånd beviljas som förskott på förmån. Detsamma gäller om dödsboet kan förväntas erhålla försäkringsutbetalningar eller andra tillgångar längre fram.

Bistånd till begravningskostnader utomlands kan beviljas om det föreligger särskilda skäl. Utgångspunkten för bedömning av skäligheten i begravningskostnaderna ska vara kostnaden för en begravning i Sverige det vill säga max 50 procent av prisbasbeloppet. Anhöriga måste kunna styrka begravningskostnaderna med relevant underlag. Kostnader för att transportera den döde till dennes hemland utanför Sverige ingår dock inte i rätten till ekonomiskt bistånd.

Asylsökande m.fl. som avlider

Enligt domstolsavgörande omfattar LMA endast den asylsökande personen, vilket innebär att när ett dödsbo efter en asylsökande person ansöker om begravningskostnader ska socialnämnden pröva rätten till bistånd enligt 12 kap 1 § SoL.

När det gäller kostnad för asylsökandes barns begravning så ska föräldrarna/anhöriga i första hand undersöka möjligheten att få ersättning till begravningen från Migrationsverket innan prövning av ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen görs.

Resor i samband med begravning

Utöver kostnad för begravning kan även ekonomiskt bistånd beviljas för skäliga kostnader för resa till nära anhörigs begravning. Med nära anhörig avses make, maka, registrerad partner, sambo, barn, föräldrar, syskon, svärföräldrar, barnbarn samt mor- och farföräldrar. Dessa kostnader prövas individuellt och inte som en kostnad för dödsboet. Begravningsresa kan beviljas för resa inom Sverige.

Återkrav av ekonomiskt bistånd

Huvudregeln är att ekonomiskt bistånd inte ska återbetalas. Återkrav kan endast ske när förutsättningarna i socialtjänstlagen är uppfyllda. Beslut om bistånd som kan komma att återkrävas ska vara skriftligt och innehålla information om återbetalningsskyldigheten.

Återkrav kan bland annat bli aktuellt när bistånd:

- lämnats som förskott på en ersättning eller förmån,
- beviljats till personer som tillfälligt inte kunnat förfoga över sina inkomster eller tillgångar,
- betalats ut på grund av felaktiga eller ofullständiga uppgifter,
- betalats ut med för högt belopp.

Den som blir återbetalningsskyldig har rätt att få sin betalningsförmåga prövad. Bestämmelser om återkrav finns i 33 kap SoL.

I de fall då talan måste väckas i förvaltningsrätt avseende återkrav enligt 33 kap 1 § SoL fattas beslut av socialnämnden. Beslutsrätten kan inte delegeras till tjänsteman.

Särskilda grupper och övriga biståndsinsatser

Studerande

Vuxna studerande ska försörja sig genom studiemedelssystemet och rätt till ekonomiskt bistånd föreligger därmed inte. Detta gäller oavsett om den studerande har rätt till studiemedel eller inte. Då makars, registrerade partners, sambos och föräldrars försörjningsskyldighet mot varandra och mot barn går före rätten till bistånd gäller även att inte heller den studerandes familj har rätt till bistånd.

Endast tillfälligt, i akuta situationer, kan den studerande och/eller dennes familj erhålla försörjningsstöd utifrån kommunens yttersta ansvar. Under vissa förutsättningar kan bedömning göras att en person får studera med bibehållen rätt till försörjningsstöd enligt nedan:

- Person med tidsbegränsade studiehinder på grund av sjukdom eller handikapp och som styrker hinder med underlag från hälso- och sjukvården.
- Rehabiliterande åtgärder i förebyggande syfte, till exempel försörjningsstöd till personer som av medicinska eller andra skäl inte är berättigade till studiemedel eller annan studiesocial förmån för omskolning.
- Studerande i vuxenutbildning på grundläggande nivå motsvarande grundskolan som, enligt socialnämndens bedömning, inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande utan grundskoleutbildning. Den studerande ska dock alltid söka studiemedel, lån- och bidragsdel, i första hand.
- Studerande på SFI (Svenska För Invandrare).
- De personer som deltar i Catch Up kan i enlighet med uppgjord planering bedriva studier på grundskole- eller gymnasienivå under en begränsad tid.
- Studerande som erhåller studiestartsstöd.

- Beslut om bibehållet försörjningsstöd under studier enligt ovanstående fattas enligt särskild delegation.
- Bistånd till studerande kan beviljas, vid studieuppehåll under sommaren, under förutsättning att den studerande aktivt har sökt arbete inför studieuppehållet men inte erhållit något eller får vänta på att lön utbetalas och i övrigt uppfyller kraven för försörjningsstöd.
- Personer som deltar i studier som en arbetsmarknadsåtgärd och som erhållit alla tillgängliga stödformer, kan erhålla normutfyllnad under förutsättning att de i övrigt uppfyller kraven för försörjningsstöd.
- Personer som ingår i aktivitetskravet och där studier är en del av handlingsplanen för att närma sig arbete eller annan ersättning.
- Föräldrar är försörjningsskyldiga för sina barn så länge barnen studerar på grund- eller gymnasienivå, dock som längst till dess barnet fyller 21 år. Om en ungdom på grund av synnerliga sociala skäl inte kan bo kvar i föräldrahemmet och föräldrarna inte har möjlighet/vägrar uppfylla sin försörjningsplikt, kan ekonomiskt bistånd utgå till ungdomar i grund- eller gymnasieutbildning.

Egna företagare

Huvudregeln är att den som driver företag inte har rätt till försörjningsstöd. Den enskilde ska hänvisas till att ta ut avtalsenlig lön eller att ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Försörjningsstöd utgår inte heller till att finansiera affärsverksamhet eller till att reglera skulder som uppkommit i sådan verksamhet.

I undantagsfall kan försörjningsstöd utgå under en begränsad tid för att starta eller avveckla företag under förutsättning att den enskilde står till arbetsmarknadens förfogande. Under startskedet gäller att ”starta-eget-bidrag” ska ha beviljats genom Arbetsförmedlingen och att detta inte täcker den enskildes behov. Undantag kan även göras om det är viktigt för den enskildes rehabilitering att kunna driva sitt företag och/eller synnerliga skäl föreligger.

Utländska medborgare

Allmänt gäller att de som vistas i Sverige omfattas av socialtjänstlagens regler om kommunens yttersta ansvar. För den som vistas här tillfälligt, till exempel som turist eller som arbetssökande enligt EES-avtalet, inskränker sig biståndet som regel till att den enskilde i första hand beviljas resa till sin ambassad. I undantagsfall kan bistånd beviljas till hemresa och uppehålle i avvaktan på att utresa kan ske.

EU/EES-medborgares rätt till ekonomiskt bistånd ska bedömas individuellt utifrån gällande bestämmelser om uppehållsrätt, socialtjänstlagen, utlänningslagen samt aktuell rättspraxis. Vid behov ska samråd ske med juridiskt stöd.

Vad gäller asylsökande framgår av Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m fl, att de som omfattas av denna lag inte har rätt till bistånd enligt 12 kap 1 § socialtjänstlagen.

Den som inte lagligen vistas i Sverige

Personer som inte har laglig rätt att visas i Sverige har en begränsad rätt till ekonomiskt bistånd. Det avser endast sådant ekonomiskt bistånd enligt 1 § som behövs i akuta situationer. Vidare får ekonomiskt bistånd inte beviljas enligt 2 § utöver vad som behövs i akuta situationer (SFS 2026:897, ikraftträdande 1 januari 2027).

Brottsoffer och våld i nära relation

Enligt 13 kap 1 § andra stycket SoL ska socialnämnden erbjuda brottsofferstöd. Insatsen kan riktas till både den som har utsatts för brott och dennes närstående. Socialnämndens arbete regleras även i kommunens sektorsövergripande styrdokument för våld i nära relationer. Handläggning ska ske i enlighet med gällande handlingsplaner, lokala rutiner och Socialstyrelsens vägledning.

Ekonomiskt bistånd vid våldsutsatthet

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd gäller samma grundläggande principer som för andra biståndsärenden. Den enskilde ska i första hand använda egna inkomster, tillgångar och andra möjligheter till försörjning. Bedöm-

ningen ska alltid göras individuellt utifrån omständigheterna i det enskilda fallet utifrån behov av skydd, konsekvenserna av ett avslag samt barnens situation särskilt beaktas.

Personer som utsatts för våld kan vara i behov av akut ekonomiskt bistånd för exempelvis mat, kläder, resor, läkemedel eller andra omedelbara behov för sig själva och eventuella barn.

Om den våldsutsatta personen söker skydd i en annan kommun ansvarar vistelsekommunen för akuta insatser i avvaktan på att bosättningskommunen övertar ansvaret för långsiktiga insatser.

För personer som efter den akuta situationen saknar egen försörjning kan ekonomiskt bistånd till uppehälle och livsföring i övrigt beviljas enligt gällande riktlinjer. I vissa situationer kan särskilda bedömningar behöva göras med anledning av våldsutsattheten, exempelvis vid kostnader för flytt, ny bostad eller nödvändig hemutrustning.

Våld mot barn

När socialnämnden får kännedom om att ett barn kan ha utsatts för våld eller andra övergrepp av en närstående ska nämnden utan dröjsmål inleda utredning om barnets behov av skydd, stöd och hjälp. Detsamma gäller om barnet har bevittnat våld eller andra övergrepp i nära relation. Vid misstanke om att ett barn utsätts för eller bevittnar våld i nära relation ska en orosanmälan göras till socialtjänstens mottagningsfunktion.

Ekonomiska avtal för bostad

Tecknande av ekonomiska avtal för bostad, såsom hyresgaranti eller borgensförbindelse, ingår inte i kommunens skyldigheter enligt 12 kap socialtjänstlagen. Efter individuell prövning kan bistånd i form av ekonomiskt avtal för bostad beviljas om synnerliga skäl föreligger. Innan beslut fattas ska det vara utrett om den enskilde kan lösa behovet genom sitt eget nätverk eller få bostad utan ekonomiskt avtal. Särskild hänsyn ska tas till barnets bästa.

Om bistånd beviljas ska möjligheten att teckna hyresgaranti (enkel borgen) uttömmas i första hand. Hyresgarantin omfattar endast hyra och gäller un-

der en tidsbegränsad period som överenskomms med hyresvärden, exempelvis tre månadshyror under ett år eller sex månadshyror under två år. Beslut fattas enligt särskild delegation.

Om hyresvärden kräver det kan bistånd i undantagsfall beviljas i form av borgensförbindelse. Om kravet grundas på tidigare störningar eller skadligt bruk/beroende ska utredning i första hand genomföras av ansvarig enhet för beroendefrågor. Borgensförbindelsen omfattar hyra och övriga kostnader som hyresgästen ansvarar för enligt hyreslagstiftningen och ska alltid vara tidsbegränsad till högst två år. Beslut fattas enligt särskild delegation.

Ett ekonomiskt avtal är personligt, knutet till en specifik bostad och upphör att gälla om hyresgästen flyttar eller hyr ut bostaden i andra hand. Avtalet innehåller även en överenskommelse mellan socialnämnden och hyresgästen och kan sägas upp om överenskommelsen inte följs.

Hyresgaranti utan behovsprövning

Enligt förordning 2026:600, som gäller från och med 1 september 2026, ska kommunen erbjuda möjlighet till hyresgaranti för barnfamiljer. Detta sker utan biståndsprövning mot 12 kap socialtjänstlagen. Förutsättning är bland annat att familjen är bosatt och folkbokförd i kommunen. För mer information, se separat styrdokument.

Förmedling av egna medel

För att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå kan bistånd i form av förmedling av egna medel beviljas enligt 11 kap. 1 § SoL. Beslut ska som regel vara tidsbegränsat.

Insatsen ska ha ett tydligt rehabiliterande syfte och stödja den enskilde att på sikt själv kunna hantera sin ekonomi. Målsättningen är att den enskilde ska bli självständig i sin ekonomiska planering inom rimlig tid. Vid bedömningen ska barnets bästa särskilt beaktas.

Förmedling av egna medel ska inte ersätta den hjälp som kan ges genom god man eller förvaltare men kan beviljas i avvaktan på att sådan insats kommer till stånd. Beslut fattas enligt särskild delegation.

Budget- och skuldrådgivning

Enligt 13 kap. 2 § SoL ska socialnämnden erbjuda budget- och skuldrådgivning till personer med ekonomiska svårigheter som behöver stöd för att hitta långsiktiga lösningar på sin skuldsituation. Insatsen ska även erbjudas under pågående skuldsanerings- eller F-skuldsaneringsförfarande samt till dess att skuldsaneringen har avslutats.

Budget- och skuldrådgivning erbjuds av enheten arbete och försörjning utan föregående individuell behovsprövning.

Referenser

Lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400) (SFS 2026:897). Utfärdad 28 maj 2026. Publicerad 3 juni 2026. Hämtad 8 juli 2026 från: <https://svenskforfattningssamling.se/sites/default/files/sfs/2026-06/SFS2026-897.pdf>

Regeringen. (2025). En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (Prop. 2024/25:89). Hämtad 3 juli 2026 från Sveriges riksdag.

Socialstyrelsen. (2021). Ekonomiskt bistånd – handbok för socialtjänsten. Publicerad maj 2021. Hämtad 3 juli 2026 från Socialstyrelsen.

Åklagarmyndigheten. Faktablad om barnfridsbrottet. Hämtad 3 juli 2026

Socialstyrelsen. Våld i nära relationer – handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården. Hämtad 3 juli 2026 från Socialstyrelsen.

Sveriges riksdag. (2025). Socialtjänstlag (2025:400). Hämtad 3 juli 2026 från <https://www.riksdagen.se>